

HABASET VE HAMASET ÇAĞI BÜLTENİ

YAZI: Ömer MADRA
omadra@acikradyo.com.tr

“İçinde Yaşadığımız Dünya” Bülteni içinde küçük bir “dünya hali bülteni” bu. Bülten içinde bülten. Çağı anlamak/ anlamlandırmak için, Eylül-Ekim-Kasım 2019 tarihlerinde uluslararası alanda çıkan haber ve yorumlara –sadece başlık ve altbaşlıklar üzerinden– bakarsak, “manzara-i umumiye” şöyle...

Hava kirlenmesi kaynaklı parçacıklar plasentaların cenin tarafında bulundu. Araştırma, annelerin soluduğu kara karbonun doğmamış çocuklarına geçebildiğini gösterdi.” (17/09)

“Avrupa’da hava kirlenmesiyle mücadelede pek az mesafe kaydedildi. Avrupa Çevre Ajansı, küçük parçacıklardaki azalma trendinin artık durduğunu bir araştırmada gösterdi.” (16/10)

“Delhi’de toksik sisduman (smog) en kötü seviyelere ulaşırken, uçakların yönü değiştirildi. Egzos dumanları, endüstri salımları ve anız yakmalar, kirlenme krizine yol açıyor.” (03/11)

“18 milyon nüfuslu Delhi ahalisine 5 milyon maske dağıtılacak. “Gaz odası”na benzetilen başkent’te hava kirliliği, WHO’nun belirlediği güvenli seviyenin 20 kat üstünde. (02/11)

“Kuzey Amerika kuşlarında kaygı verici popülasyon kaybı. Yeni araştırma Sessiz Bahar’ın kehanetini doğruluyor. 1970’e göre 3 milyar daha az kuş var: 4 kuştan 1’i yok olmuş. (09/10)

“Balık popülasyonundaki çöküş de Sessiz Bahar’ın kehanetini doğruluyor. 1 araştırmaya göre, bildik pestisidler, su böceklerini öldürünce balıklar aç kalıp ‘şaşırtıcı hızda’ tükeniyor. (31/11)

“Böcek bolluğunda ve biyoçeşitlilikte düşüş ve çöküşün somut kanıtları araştırmada ortaya çıktı. Uzun süreli araştırma bugüne kadar görülmüş en güçlü kanıtları ortaya koyuyor. (30/10)

“Yeni 1 araştırma, deniz seviyelerindeki yükselmenin 300 milyon insanın evini tehdit ettiğini ortaya koydu. Kıyıların yeni analizi, eski tahminin 3 katı büyük tehdidi gösteriyor. (29/11)

“‘Ürkütücü’ araştırma, yükselen deniz seviyelerinin Ho Chi Min, Bangkok, Şanghay, Mumbai, İskenderiye, Basra şehirlerini 30 yıl içinde haritadan silebileceğini öngörüyor.” (29/11)

“Amazon yağmur ormanları ‘geri dönüşü olmayan noktaya pek yakın’. Yeni rapor, yağmur ormanının 2021’de kendini yenilemeye yetecek yağmuru üretemeyeceğini öngörüyor.” (23/11)

“Amazon’da ormansızlaştırma bir yılda % 222 oranında arttı. Konunun önde gelen uzmanı, bunun ve yangınların yarattığı ‘negatif sinerji’ ile biyoçeşitliliğin bitebileceğini söyledi. (23/10)

“Buzul ırmaklarının karbonu yağmur ormanlarından bile hızlı emdiği keşfedildi. Ama yeni keşfedilen bu karbon yutağı kuzeydeki buzulların büyük hızla eridiğini de gösteriyor.” (25/10)

“İklim krizinin yol açtığı yangınlar California’nın bazı bölgelerini yaşanamayacak kadar tehlikeli kılıyor olabilir mi? California birçok alanda olduğu gibi gene başı çekiyor.” (29/10)

“California yangından kavrulurken zenginler özel itfaiye hizmeti kiralıyor. Özel itfaiye günde 3 bin dolara, eyalet hapisanelerinden getirilen hükümlüler saatte 1 dolara çalışıyor.” (31/10)

“Avustralya’da uluslararası koruma altındaki Macquarie Sulakalanında 3 bin hektar yandı. Uzmanlar hayatı önemdeki kuş habitatının geleceği hakkında derin kaygı duyuyor.” (28/10)

“Avustralya’da Macquarie Limanı yakınlarında kontrolden çıkan yangında yüzlerce koala diri diri yandı. 2 bin hektarı kaplayan yangın koala üreme alanını da yok etti. (30/10)

“Yeni bir araştırma, California’yı 3. senedir çıra gibi yakan devasa orman yangınlarının çıkma ihtimalinin sadece kuraklıktan dolayı dünyada 4 ya da 5 kat arttığını ortaya koyuyor. (05/11)

“Araştırmalar okyanusların karasal alanlardan çok daha hızlı ısındığını gösteriyor. Denizlere yakın yaşayanlar da Orta Amerika ya da Suriye gibi büyük travmaya, göçlere uğruyor. (05/11)

“Yeni finans raporları dünya nüfusunun % 0.9’ünü oluşturan dolar milyonerlerinin 361 trilyon dolarlık dünya servetinin nerdeyse yarısına (% 43.9) sahip olduğunu gösteriyor. (22/10)

“Yeni bir rapor petrol ve gaz şirketlerinin, Paris iklim anlaşmasının hedeflerine ulaşabilmek için 2040’a kadar üretimlerini %35 kısmak zorunda olduklarını ortaya koyuyor. (01/10)

“Sadece 13 fosil yakıt şirketi (Suudi, Rus (2), İran, Exxon, Shell, Çin, BP, Chevron, Kuveyt, Abu Dhabi, Total, Katar), dünyanın kalan petrol bütçesinin ¼’ünü götürecektir.” (01/10)

“Exxon, Shell, BP, Chevron + en büyük 20 fosil yakıt şirketi, dünyada 1965’ten bu yana enerjiye bağlı tüm CO2 ve metan salımının %35’ini (480 milyar ton CO2e) üretmiş. (14/10)

“Dünyanın en büyük 50 petrol şirketi, önümüzdeki 10 yıl içinde piyasalara günde 7 milyon varil petrol zerkedecek. 2018 – 2030 arasında üretimde %35 artış olacak.” (18/10)”

“Yüzde 35’lik üretim artışı, BM bilimcilerine göre hararet tavanını güvenli 1,5C derecede tutmak için gerekli %45’lik emisyon azaltımı-

nın neredeyse tam tersini garantiliyor.” (18/10)

“Suudi Aramco’nun halka arzı: Karbon ile kapitalizmin izdivacının doruğu. Yeryüzünün en büyük karbon ayak izine sahip şirket, yatırımlarını büyütmek için nakit toplama- da.” (03/11)

“Esrarengiz ulusal petrol şirketleri, iklimimizi avuçlarının içinde tutuyor. Suudi Aramco ve [Rus] Gazprom gibi devlet şirketleri, bilinen dünya rezervlerinin % 90’ına sahip” (09/10)

“En büyük yatırım bankaları fosil yakıt endüstrisini büyütmek için milyarlarca dolar sağlıyor. Kredi kuruluşları Paris iklim anlaşmasından sonraki 4 yılda 700 milyar \$ kredi açtı. (13/10)

“İngiltere Merkez Bankası, küresel finans dünyasının dünyada 4C derecelik hararet artışını finanse ettiğini söyledi. Sermaye piyasası küresel ısıtmada felakete yol açabilecek.” (15/10)

“Fosil yakıtın 5 dev şirketi AB’de lobicilik yaparak 2010’dan bu yana 251 milyon Avro harcadı. Rapor, politikayı endüstri nüfuzundan koruma çağrılarını esnasında açıklandı. (24/10)

“Karbon salımlarının artmasındaki ikinci büyük sebep SUV denilen 4x4 spor arabalar. SUV sürücüleri bir ülke olsalardı, karbon salımlarında dünya sıralamasında 7. gelirlerdi.” (25/10)

“Süper zenginler dünyada özel jetlere olan talebi büyük ölçüde artırıyor. Özel jetlerdeki artış merkezleri ABD ve Çin; İsveç’te talep azalması ise ‘Greta Thunberg’e bağlanıyor.” (27/10)

“Et yemek, iklimle olan etkilerinden dolayı ağır eleştirilirken, ABD’de hayvancılık ve mandra endüstri-leri hayvancılığı küresel ısınmaya bağlayan girişimlere savaş açıyor.” (21/10)

“İklim krizi karşıtı eylemlerin baş-

lıca karşıtları otomobil yapımcıları. Araştırma, emisyon azaltma girişimlerini fosil yakıt şirketlerinin baltalayıp geciktirdiğini gösteriyor.” (10/10)

“Avustralya’da en büyük 6 kömür şirketinin ürettiği karbon salımı tüm ülke ekonomisinin salımından fazla. Şirketlerin deniz aşırı salımlarından da sorumlu tutulması isteniyor.” (31/10)

“Avustralya Başbakanı Scott Morrison, ülkede iklim eylemlerini yasaklamayı vaat etti ve ‘kıyameti çağırarak yeni radikal aktivizm’in endüstriyi tehdit ettiğini söyledi.” (02/11)

“Britanya’da hükümet, Cumbria’da yeni kömür madenine izin çıkarttığı için suçlanıyor. Bu karar, hükümetin aynı anda ilan ettiği ‘net-sıfır emisyon’ vaadiyle çelişiyor.” (03/11)

“Araştırmalara göre: Arktik’de deniz buzunun yarısı eridi, Büyük

Mercan Resifi'nin yarısı öldü, okyanuslar üçte 1 oranında daha asitli oldu, yangınlar haftalık hale geldi.” (05/11)

“İklim Eylem Ağı (CAN), ‘İklim adaleti ve dayanışması temelde insan haklarının korunmasına ve herkes için daha iyi bir hayat kalitesine ilişkindir’ bildirisi yayınladı.” (31/10)

“Dünyanın her yanında tazelenen isyan ruhu, statükonun reddini gösterir, geri döndürülemez iklim felaketini önleyecek hızlandırılmış halk seferberliğine de delalet eder.” (31/10)

“Yokoluş İsyanı (XR) hareketi kurucularından Roger Hallam ‘21. Yüzyıl İçin Sağduyu’ başlıklı rissalesinde uyarıyor: ‘Aşırı ekolojik çöküş dönemine girilirken, insanlığın bekası önümüzdeki 10 yılda

devrimci sosyal dönüşümler olup olmayacağına bağlı.’ [...] ‘Bu bir ideoloji değil, basit bir matematik ve fizik sorunu.’ ‘Dönüşümün ilk adımı gerçekliği olduğu gibi kabul etmek. [...] Gerçeklere gerçek gibi davranmazsak iklim/ekoloji yıkımı yakın gelecekte hepimizi öldürecek.’” (Eylül/Ekim)

“İklim aktivisti Greta Thunberg uyarıyor: ‘Gerçeği gerçek olarak kabul etmek, eğriye eğri, doğruya doğru demek, yalnızca bilimcileri dinlemek, iklim acil durumu ilan etmek ve bu uğurda sürekli eylem yapmak, gezegenin önündeki benzersiz krizi alt etmenin tek yolu.’” (2018 – 2019 tarihli konuşma ve yazılarından)

“Dünya Bilimcileri İttifakı uyarıyor: ‘Bilimcilerin ahlaki yükümlülüğü, insanlığı felaket tehditlerine karşı açıkça uyardı ve eğriye eğri, doğruya doğru demeyi ge-

rektirir. Dünyanın her yanından 11 bini aşkın sayıda bilimciyle birlikte açıkça, net ve tartışma götürmez biçimde ilan ediyoruz ki Dünya gezegeni iklim acil durumu ile yüzyüzedir.’ [...] ‘Son zamanlardaki kaygı yükselişi bize cesaret veriyor. Siyasi mercilerden iklim acil bildirimleri geliyor. Okul çocukları greve gidiyor. Ekokırım davaları mahkemelerimizde görülüyor. Tabandan yükselen yurttaş hareketleri değişim talep ediyor, ve birçok ülke, eyalet, il ve ilçe, birçok şehir ve ticari işletme de buna cevap veriyor.’ [...] ‘Hayatı bulguların her yerde yaygınlaştırılarak kullanılmasını öneriyoruz. [...] İyi haber şu ki, herkes için sosyal ve ekonomik adaletle birlikte böylesi bir dönüşümsel değişim, insanlara ‘işler böyle gelmiş böyle gider’ anlayışından çok daha büyük esenlik vaat etmekte.’” (Bioscience, Washington Post, Guardian, Common Dreams, 05/11/2019)

